Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2026/27:MJU5

Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om att godkänna dels avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, dels att Sverige gör ett skriftligt undantag som innebär att bestämmelserna inte ska tillämpas på marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana marina genetiska resurser som har samlats in eller tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige.

Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag till en ny lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion samt regeringens förslag till ändringar i miljöbalken. De nya regleringarna syftar till att Sverige ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Behandlade förslag

Proposition 2026/27:7 Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut 3
Redogörelse för ärendet 4
Utskottets överväganden 5
Sveriges tillträde till avtalet om marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion 5
Utskottets ställningstagande 5
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 7
Propositionen 7
Bilaga 2
Regeringens lagförslag 8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sveriges tillträde till avtalet om marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Riksdagen

a) godkänner

1. avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

2. att Sverige vid anslutningen till avtalet gör ett skriftligt undantag som innebär att bestämmelserna i avtalet inte ska tillämpas på användning av marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har samlats in innan avtalet träder i kraft för Sverige eller på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige,

b) antar regeringens förslag till

1. lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion,

2. lag om ändring i miljöbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2026/27:7 punkterna 1–4.

Stockholm den 19 november 2026

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Oskar Svärd (M), Sofia Skönnbrink (S), Victoria Tiblom (SD), Malin Larsson (S), Lars Johnsson (M), Andrea Andersson Tay (V), Peter Eriksson (SD), Stina Larsson (C), Joanna Lewerentz (M), Jytte Guteland (S), Tomas Brandberg (SD), Aida Birinxhiku (S), Julia Algotsson (C), Marcus Fridlund (S), Carl Wiktor Svensson (KD) och Louise Minnhagen (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2026/27:7 Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen. I bilaga 1 till propositionen finns det avtal inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion som är aktuellt i ärendet.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Sveriges tillträde till avtalet om marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner avtalet om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion och undantaget om att bestämmelserna inte ska tillämpas på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser som har samlats in eller tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige. Vidare antar riksdagen regeringens lagförslag som syftar till att Sverige ska kunna tillämpa avtalet.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att Sverige ansluter sig till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion. Avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser ska dock inte tillämpas på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser som har samlats in eller tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige.

I propositionen föreslås också de lagändringar som behövs till följd av Sveriges anslutning. Regeringen föreslår en ny lag som ska tillämpas på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas inom Sveriges jurisdiktion eller kontroll. Dessutom föreslås vissa ändringar i miljöbalken.

Genom den nya lagen införs det krav på att lämna information om bl.a. insamling och användning av marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och användning av digital sekvensinformation om sådana resurser. Dessutom införs krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion samt för verksamheter och åtgärder i havsområden inom andra staters jurisdiktion, om verksamheten kan påverka den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen, av de skäl som anförs i propositionen, bör bifalla regeringens förslag om att godkänna dels avtalet om bevarande och hållbar

användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, dels undantaget som innebär att bestämmelserna inte ska tillämpas på marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana marina genetiska resurser som har samlats in eller tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige. Utskottet anser också att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2026/27:7 Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion:

1. Riksdagen godkänner avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (avsnitt 5).
2. Riksdagen godkänner att Sverige vid anslutningen till avtalet gör ett skriftligt undantag som innebär att bestämmelserna i avtalet inte ska tillämpas på användning av marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har samlats in innan avtalet träder i kraft för Sverige eller på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige (avsnitt 5).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som genomför avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (avtalet).

2 § Syftet med lagen är att säkerställa bevarandet och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller för verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas

1. av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
2. av personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige, och
3. med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg.

Bestämmelserna i 2 kap. 4–8 §§ om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser gäller även för verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas i Sverige av andra fysiska och juridiska personer.

4 § Denna lag gäller inte för militär verksamhet.

5 § Vid tillämpningen av denna lag samt de föreskrifter och beslut som meddelas med stöd av lagen ska de begränsningar som följer av Förenta nationernas havsrättskonvention och folkrätten i övrigt beaktas.

Ord och uttryck i lagen

6 § I denna lag avses med

användning av marina genetiska resurser: forskning om och utveckling av den genetiska och biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser, även när forskningen sker genom tillämpning av bioteknik,

havsområden inom en annan stats jurisdiktion: havsområden inom en annan stats sjöterritorium eller maritima zoner, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

havsområden utanför nationell jurisdiktion: det fria havet och Området, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

kommittén för tillgång och nyttofördelning: den kommitté som inrättas i artikel 15 i avtalet,

marina genetiska resurser: material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvsmassa med faktiskt eller potentiellt värde,

partskonferensen: det beslutande organ som inrättas i artikel 47 i avtalet,

plattformen för informationsdelning: den mekanism för informationsdelning som inrättas i artikel 51 i avtalet,

vetenskapliga och tekniska organet: det organ med expertledamöter som inrättas i artikel 49 i avtalet.

2 kap. Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

1 § Detta kapitel ska inte tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder. Det ska inte heller tillämpas på fiskar eller andra levande marina resurser som har fångats in i samband med fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall fångsten används för sina genetiska resurser.

Insamling av marina genetiska resurser

2 § Den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas senast sex månader innan insamlingen påbörjas eller, om det inte är möjligt, så snart som möjligt före insamlingen.

Om det sker en väsentlig ändring av uppgifterna i den information som har lämnats enligt första stycket, ska informationen uppdateras så snart som möjligt.

3 § Den som har samlat in marina genetiska resurser i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas så snart som möjligt och senast ett år från insamlingen.

Användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

4 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning.

Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell juris-

diktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning, om det är praktiskt möjligt.

Information enligt första och andra styckena ska lämnas så snart den finns tillgänglig.

Traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen

5 § Traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen får endast användas efter medgivande från berörda urfolk och lokala samhällen.

Tillgängliggörande av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

6 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över resurserna till en offentligt tillgänglig samling.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för samlingen ska se till att de resurser enligt första stycket som förvaras i samlingen märks med uppgifter om deras ursprung.

7 § Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över informationen till en offentligt tillgänglig databas.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för databasen ska se till att digital sekvensinformation om de marina genetiska resurser som avses i första stycket som lagras i databasen märks med uppgifter om resursens ursprung.

Rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

8 § Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig samling som avses i 6 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i samlingen.

Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig databas som avses i 7 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i databasen.

Rapporten enligt första och andra styckena ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

Rätt att meddela föreskrifter

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap enligt 5 §.

3 kap. Föreskrifter om områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om åtgärder för enligt del III i avtalet, och
2. andra områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om nödåtgärder för enligt del III i avtalet.

Föreskrifterna enligt första stycket ska vara sådana som behövs för att tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen har beslutat om. Föreskrifterna får innebära inskränkningar för verksamheter och åtgärder inom de områden som partskonferensen har beslutat om.

4 kap. Miljöbedömning av verksamheter och åtgärder

Krav på tillstånd

1 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

2 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Ett tillstånd för en verksamhet eller en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion får villkoras av att tillstånd eller annat godkännande har lämnats av den staten.

3 § Bestämmelserna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt denna lag. Detsamma ska gälla vid prövning av frågor om tillstånd.

4 § Beslut enligt detta kapitel fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Av 21 och 22 §§ framgår det att vissa beslut endast får fattas av regeringen.

5 § Om den myndighet som avses i 4 § bedömer att tillstånd för en verksamhet eller åtgärd endast kan meddelas av regeringen med stöd av 21 eller 22 §, ska myndigheten med ett eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för prövning. Yttrandet ska innehålla ett förslag till beslut.

Anmälan om förhandskontroll

6 § Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller vars effekter är okända eller oklara, ska göra en anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer, om verksamheten eller åtgärden planeras

1. i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller
2. i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion.

7 § En anmälan enligt 6 § ska innehålla

1. en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas,
2. en beskrivning av platsen där verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas och platsens egenskaper och ekosystem, inklusive områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet,
3. en inledande analys av möjliga miljöeffekter av den planerade verksamheten eller åtgärden och eventuella alternativ till verksamheten eller åtgärden, och
4. en beskrivning av andra ekologiska och biologiska kriterier som kan vara relevanta för bedömningen av verksamheten eller åtgärden.

Förhandskontroll

8 § En förhandskontroll ska göras, om den myndighet som avses i 6 § bedömer att den planerade verksamheten eller åtgärden kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion, eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är okända eller oklara.

I förhandskontrollen ska myndigheten i ett särskilt beslut avgöra om den planerade verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd enligt 1 eller 2 §.

9 § Ett beslut i förhandskontrollen som innebär att en planerad verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter till avtalet och med det vetenskapliga och tekniska organet tillsammans med en upplysning om att andra parter kan lämna synpunkter på beslutet inom 40 dagar.

10 § Den myndighet som har meddelat ett beslut enligt 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd får ändra beslutet om den bedömer att verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats under samrådet enligt 9 §.

Miljöbedömning

Att göra en miljöbedömning

11 § Om en verksamhet eller en åtgärd kräver tillstånd ska en miljöbedömning göras. En sådan innefattar att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram ett förslag till avgränsning av en miljö-

konsekvensbeskrivning, ett utkast till miljökonsekvensbeskrivning och en slutlig miljökonsekvensbeskrivning samt ger in dessa till den myndighet som avses i 6 §. Vad en miljöbedömning i övrigt innebär framgår av 12–18 §§.

12 § Den myndighet som avses i 6 § ska, i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

13 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information.

Förslaget till avgränsning ska redogöra för de viktigaste miljöeffekterna, möjliga alternativ till den planerade verksamheten eller åtgärden och de mest påverkade staterna.

I förekommande fall ska avgränsningen innehålla uppgifter om relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen samt om strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

14 § Om den myndighet som avses i 6 § bedömer att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 13 §, ska myndigheten offentliggöra avgränsningen för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

15 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla

1. uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen,
2. en bedömning av rådande förhållanden för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas,
3. en beskrivning och bedömning av möjliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra i sig eller till följd av yttre händelser,
4. uppgifter om möjliga åtgärder för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter samt förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått och villkor för verksamheten eller åtgärden,
5. en beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor,
6. en beskrivning och bedömning av rimliga alternativ till och lösningar för verksamheten eller åtgärden,
7. en beskrivning av uppföljningsinsatser och förslag till övervakning och kontroll,
8. en redogörelse för de samråd som har genomförts och vad som har framkommit inklusive en beskrivning av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen,

9. andra uppgifter till följd av standarder och riktlinjer som det vetenskapliga och tekniska organet har tagit fram, och

10. en icke-teknisk sammanfattning av det som anges i 1–9.

Miljöeffekterna ska bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

16 § Om den myndighet som avses i 6 § bedömer att utkastet till miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 15 §, ska myndigheten offentliggöra utkastet för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till miljökonsekvensbeskrivning.

Bedömning av och information om miljökonsekvensbeskrivningen

17 § Den som prövar tillståndsfrågan ska, om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Den myndighet som avses i 6 § ska publicera miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Om den som prövar tillståndsfrågan bedömer att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, får ärendet avslutas utan att tillstånd meddelas.

Miljöbedömningens slutförande

18 § Miljöbedömningen ska slutföras när tillståndsfrågan avgörs. Den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen genom att identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna och övriga förutsättningar för att meddela tillstånd.

Hänsyn ska även tas till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Villkor för tillstånd

19 § Ett tillstånd får begränsas till viss tid och ska förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

Ett tillstånd får förenas med nya eller ändrade villkor om det genom verksamheten eller åtgärden har uppkommit en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades.

Villkor som meddelas med stöd av andra stycket får inte vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller att den avsevärt försvåras.

Särskilda krav för tillstånd i vissa fall

20 § En ansökan om tillstånd får avslås med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till en annan stat.

21 § Om en verksamhet eller åtgärd kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön även om det vidtas sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som kan krävas enligt 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, får tillstånd meddelas endast om det finns särskilda skäl.

Tillstånd får dock inte meddelas för en verksamhet eller åtgärd som medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämras avsevärt.

Ett beslut om att meddela tillstånd enligt första stycket får fattas endast av regeringen.

22 § Regeringen får meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt, även om förutsättningarna är sådana som anges i 21 § andra stycket. Detta gäller dock inte om verksamheten eller åtgärden kan befaras försämra det allmänna hälsotillståndet.

Offentliggörande av beslut om tillstånd

23 § Den myndighet som avses i 6 § ska offentliggöra beslut om tillstånd genom plattformen för informationsdelning. Detsamma gäller information om beslut som innebär att villkor ändras.

Myndigheten ska även göra beslutshandlingarna tillgängliga för allmänheten.

Undantag för verksamheter eller åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts

24 § Verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag, om

1. den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen har beaktats, eller
2. den tidigare bedömningen har lett till

a) antagande av föreskrifter och standarder som är utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter så att de inte innebär avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar på den marina miljön, och

b) de föreskrifter och standarder som avses i a följs.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ ska gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med kraven i första stycket 1, om inte verksamheten eller åtgärden redan är föremål för övervakning.

25 § Verksamheter eller åtgärder som i en annan stat har genomgått en bedömning som motsvarar kraven i avtalet, får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag.

26 § Den som vill att en verksamhet eller åtgärd ska undantas enligt 24 eller 25 § ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som avses i 6 §.

Anmälan ska innehålla det underlag som behövs för prövningen av om verksamheten eller åtgärden kan undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd. Om verksamheten eller åtgärden är sådan som avses i 24 § andra stycket, ska uppgifter om övervakning och granskning av verksamheten eller åtgärden inkluderas i anmälan.

27 § Frågan om undantag enligt 24 eller 25 § ska avgöras i ett särskilt beslut. I fall som avses i 24 § andra stycket ska även frågan om bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ avgöras i samma beslut.

Om en verksamhet eller åtgärd undantas enligt 24 §, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Återkallelse av tillstånd

28 § Ett tillstånd får återkallas av den som har meddelat tillståndet om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller villkor i tillståndet eller om det annars finns synnerliga skäl.

Den myndighet som avses i 6 § ska offentliggöra information om beslut som innebär att tillstånd återkallas genom plattformen för informationsdelning.

Om ett tillstånd återkallas utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter, har tillståndshavaren rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärder som tillståndshavaren har vidtagit med anledning av tillståndet.

Ansvar för avhjälpande vid skada eller olägenhet

29 § Om en verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt detta kapitel medför skada eller olägenhet för miljön, ansvarar den som bedriver eller har bedrivit verksamheten eller vidtar eller har vidtagit åtgärden för att den avhjälps i den omfattning det är skäligt. Ansvaret gäller till dess skadan eller olägenheten har upphört.

Återställningsåtgärder när tillståndet upphör

30 § Om ett tillstånd upphör att gälla är tillståndshavaren skyldig att vidta skäliga återställningsåtgärder.

Om skyldigheten att vidta sådana åtgärder inte har bestämts genom villkor i tillståndet, ska frågan prövas av den som har meddelat tillståndet i samband med att tillståndet upphör.

Kontroll och rapportering

31 § Tillståndshavaren ska

– fortlöpande kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra, och

– genom egna undersökningar eller på något annat sätt hålla sig underrättad om och bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

32 § Tillståndshavaren ska omgående informera tillsynsmyndigheten om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller som har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

33 § Tillståndshavaren ska varje år lämna en rapport till tillsynsmyndigheten om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra rapporten genom plattformen för informationsdelning.

Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner

34 § Om 6 kap. 33 a § miljöbalken är tillämplig på en verksamhet eller åtgärd, ska den myndighet som avses i 6 § genom plattformen för informationsdelning

– informera om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vilken typ av beslut som kan komma att meddelas,

– offentliggöra miljökonsekvensbeskrivningen, och

– i förekommande fall offentliggöra den årliga miljörapport som upprättas enligt 26 kap. miljöbalken.

Strategiska miljöbedömningar

35 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för och får genomföra strategiska miljöbedömningar enligt artikel 39 i avtalet.

Rätt att meddela föreskrifter

36 § Regeringen får i den utsträckning som behövs för att uppfylla de standarder och riktlinjer som partskonferensen har beslutat enligt artikel 38.2 a i avtalet meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska omfattas av eller undantas från kravet på tillstånd.

37 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. samråd och offentliggörande av information enligt 9, 14, 16, 17, 23, 27, 28, 33 och 34 §§,

2. innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen enligt 15 §, och

3. kontroll och rapportering enligt 31 och 33 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för prövning av verk-

samheter och åtgärder enligt detta kapitel. Föreskrifterna får även avse avgifter för nödvändiga översättningar och andra kostnader förenade med samråd enligt denna lag.

5 kap. Tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag samt föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

2 § Om en verksamhet eller åtgärd som omfattas av denna lag bedrivs eller vidtas på sådant sätt att den medför uppenbar fara för att det uppkommer allvarlig skada på miljön eller fara för något annat allmänt eller enskilt intresse, får tillsynsmyndigheten förbjuda den. Tillsynsmyndigheten får bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

3 § Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel och där utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen.

4 § Tillsynsmyndigheten ska se till att information om förbud som har beslutats enligt 2 § offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Rätt att meddela föreskrifter

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för tillsyn över verksamheter och åtgärder enligt 4 kap.

6 kap. Överklagande

1 § Beslut enligt denna lag som har fattats av någon annan än regeringen får överklagas till mark- och miljödomstol.

2 § Ett beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd får inte överklagas särskilt.

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga beslut om tillstånd, beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd och beslut om tillståndsvillkor som har fattats av någon annan än regeringen.

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
2. Lagen ska inte tillämpas på användning av marina genetiska resurser som har samlats in före ikraftträdandet.
3. Lagen ska inte heller tillämpas på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har tagits fram före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 33 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
2 §[1]	
Bestämmelserna i denna balk om hushållning med mark- och vattenområden, tillstånd, anmälan och tillåtlighet ska i fråga om geologisk lagring av koldioxid tillämpas även på Sveriges kontinentalsockel utanför territorialgränsen.	
Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln *och* i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.	Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon *och i lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.*
	6 kap.
	33 a §
	Om en verksamhet eller åtgärd i ett havsområde i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, ska samråd genomföras enligt vad som framgår av 4 kap. 34 § lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

[1] Senaste lydelse 2026:507.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026